

12. máj 2014

Bločková lotéria si na DPH zarobí štvornásobne Prvé výsledky fungovania bločkovej lotérie

Rastislav Gábik, Katarína Strížencová

Od spustenia v septembri 2013 do pätnásteho žrebovania v apríli 2014 bolo v rámci bločkovej lotérie zaregistrovaných takmer 65 mil. bločkov od 450 tis. hráčov. Väčšina registrovaných bločkov pochádza z maloobchodu, najmä z veľkých obchodných reťazcov. Potenciálny pozitívny vplyv lotérie na ročný výnos DPH je 7 až 8 mil. eur, najmä v menších podnikoch v sektore maloobchodu a reštauračných služieb. Lotéria priniesla aj množstvo podnetov od občanov využiteľných pri kontrole elektronických registračných pokladní. Pre zvýšenie úspešnosti daňových kontrol v budúcnosti navrhujeme pri nich významnejšie využiť dáta generované lotériou a prípadné nové produkty zvyšujúce atraktivitu súťaže zamerať na bločky zo služieb a malých podnikov. Práve registrácia bločkov z viacerých malých prevádzok už dnes zvyšuje pravdepodobnosť výhry¹.

Prvotný ošial, potom stabilizácia

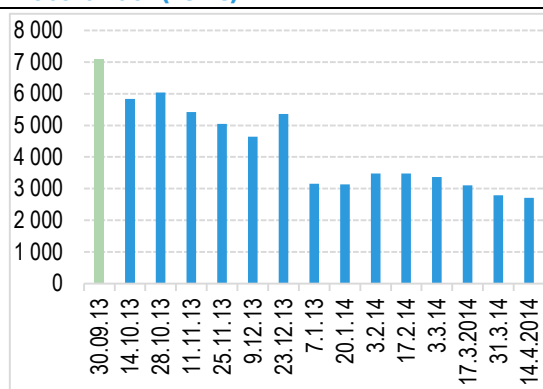
Na Slovensku funguje od septembra 2013 v rámci komplexného programu boja proti daňovým únikom lotéria pokladničných bločkov. Vyhrať sa dá niekoľkokrát. V rámci prvej šance žrebovanej každých štrnásť dní je 10 cien od 100 eur do 10 tisíc eur (0,12 až 12 násobok priemernej mesačnej mzdy). Pri druhej šanci, žrebovanej raz mesačne, je možné vyhrať vecné alebo finančné ceny, pričom z každého kraja je jeden výherca. Od decembra 2013 bola zavedená tretia šanca, v ktorej je možné vyhrať účasť v TV súťaži „Cena je správna“. Cieľom lotérie je spopularizovať tému poctivého platenia daní a motivovať ľudí k tomu, aby si v predajni pýtali pokladničný doklad, a tak bola transakcia zaznamenaná pre daňové účely. Pozreli sme sa na jej prvé výsledky z analytickej perspektívy.

Lotéria je progresívnym nástrojom verejnej politiky, založeným na poznatkoch behaviorálnej ekonómie a filozofii liberálneho paternalizmu. Namiesto príkazov a zákazov, alebo priamych dotácií či zdanenia želaných či neželaných aktivít, využíva liberálny paternalizmus poznatky z psychológie a empirickej ekonómie na motiváciu ľudí na konanie, ktoré je v ich osobnom a zároveň verejnom záujme. Špecializované útvary verejnej správy zamerané na dizajn podobných politík vznikli napríklad počas administratívy Baracka Obamu v USA, vlády Davida Camerona vo Veľkej Británii, či nedávno v rámci Európskej komisie.

Celkovo sa do lotérie aspoň raz zapojilo približne 450 tis. hráčov, ktorí do polovice apríla v pätnástich žrebovaniach zaregistrovali 64,6 mil. bločkov v celkovej hodnote 774 mil. eur. Rekordné bolo hneď prvé žrebovanie v septembri 2013. Zúčastnilo sa ho 252 tis. hráčov, ktorí zaregistrovali viac ako 7 miliónov bločkov. Podarilo sa to aj preto, že marketingová kampaň na lotériu prebiehala už od začiatku septembra. Prvé žrebovanie však bolo až na konci septembra a čas na zbieranie bločkov bol preto v porovnaní s ostatnými žrebovaniami dlhší. S ďalšími žrebovaniami záujem o registráciu bločkov mierne klesal, s výnimkou decembra, kedy sa zvýšila atraktivita cien a nákupná aktivita je s blížiacimi sa vianočnými sviatkami vyššia. Od začiatku roka 2014 sa počet registrovaných bločkov v jednotlivých žrebovaniach stabilizoval na úrovni okolo 3 mil. Podobne sa vyvíjal aj počet zapojených hráčov a počet zapojených elektronických registračných pokladní (ERP).

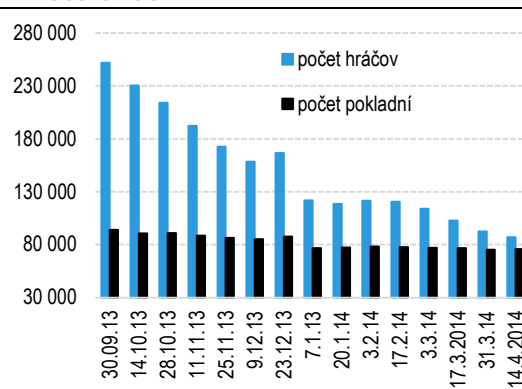
¹ Vďaka systému žrebovania druhej šance. Viac v Boxe 2

Graf 1: Registrované bločky v jednotlivých žrebovaniach (tis. ks)

Zdroj: TIPOS, IFP

Graf 2: Počet zapojených hráčov a pokladní v žrebovaniach

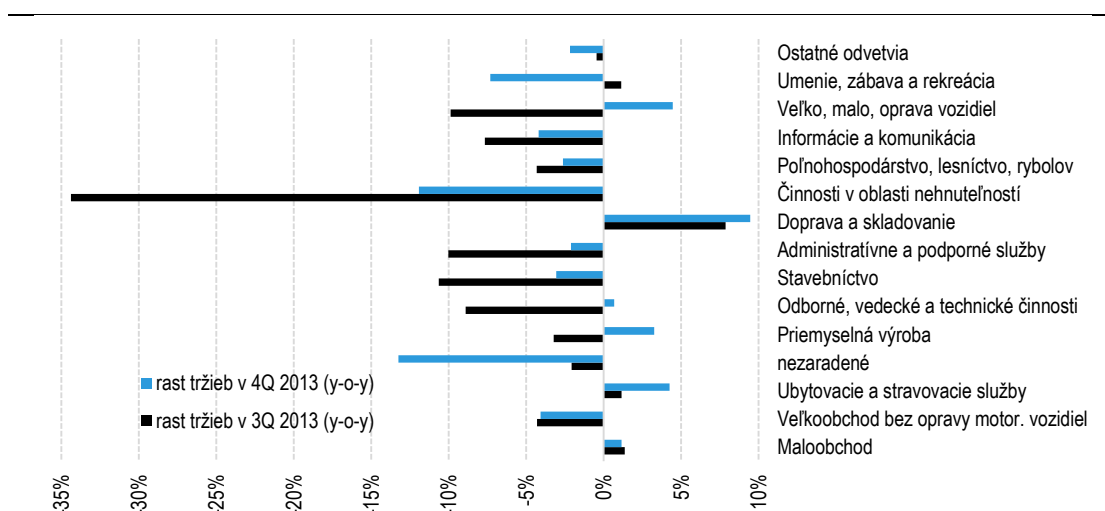
Zdroj: TIPOS, IFP

Vplyv lotérie na vývoj tržieb a dane v jednotlivých odvetviach

V roku 2013 prijala vláda a finančná správa viaceré opatrenia na zvyšovanie daňovej disciplíny a znižovania únikov na DPH. Zlepšenie výberu DPH dosiahnuté v tomto roku bolo preto s veľkou pravdepodobnosťou výsledkom viacerých prijatých opatrení a kvantifikovať vplyv samotnej lotérie nie je jednoduché. Predpokladáme, že s pribúdajúcim počtom nových údajov bude možné príspevok jednotlivých opatrení identifikovať presnejšie.

Positívny vplyv bločkovej lotérie na daňové príjmy by sa mal v prvom rade prejavíť vo vyšších oficiálnych tržbách jednotlivých podnikateľských subjektov. Výška zaplatenej DPH je volatilnejšia - odvíja sa nielen od tržieb, ale aj od vstupných nákladov na tovary a služby. Aj napriek rastúcim tržbám môže v krátkom časovom horizonte priznaná daň klesať, prípadne sa dočasne preklopiť až do nadmerných odpočtov (vracania DPH), pokiaľ podnikateľský subjekt vďaka vyššej ekonomickej aktivite investuje. Medziročne rástli tržby v druhej polovici roka 2013 v niekoľkých odvetviach. Najvyšší rast bol zaznamenaný v doprave a skladovaní, ubytovacích a stravovacích službách, priemysle a maloobchode. Práve maloobchod a reštauračné služby by pritom mali byť odvetvia, v ktorých by mohol byť pozitívny vplyv lotérie najvyšší.

Graf 3: Medziročný rast kvartálnych tržieb podľa odvetví (%)

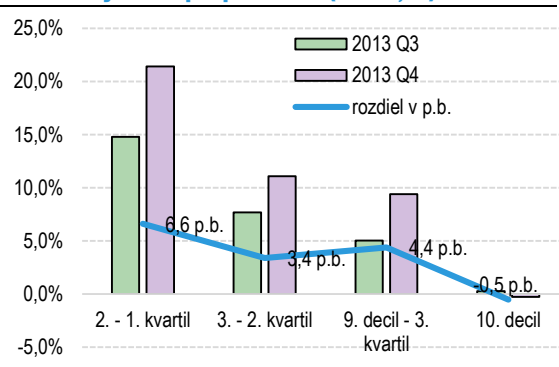

zdroj: FSSR, IFP

Potenciálny vplyv bločkovej lotérie na tržby v maloobchode a reštauráciách sme odhadli prostredníctvom porovnania medziročných rastov tržieb v štvrtom štvrťroku oproti tretiemu

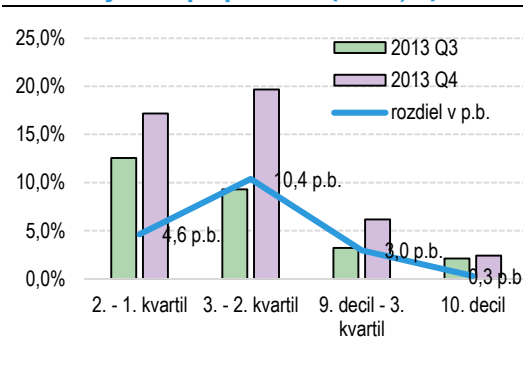
štvrtroku². Predpokladali sme, že lotéria mohla ovplyvniť najmä menšie podnikateľské subjekty, pre ktoré je ľahšie utajiť časť tržieb, ako veľké etablované spoločnosti. Sledovanú skupinu podnikov sme preto rozdelili do piatich veľkostných skupín na základe tržieb za rok 2012³. Pri porovnávaní a kvantifikácii vplyvu abstrahujeme od prvej skupiny podnikov, s ročnými tržbami nižšími ako 42 tis. eur v maloobchode a menej ako 44 tis. eur v reštauračných službách. Medziročný rast tržieb týchto podnikov je omnoho volatilnejší ako pri väčších podnikoch, a sú omnoho náchylnejšie skrachovať či prestať vykazovať činnosť. K relatívne významnému zrýchleniu medziročného rastu medzi tretím a štvrtým štvrtkom 2013 došlo najmä v prípade menších podnikov. Podniky v poslednom decile rástli v medziročnom porovnaní zhruba rovnako. Podobný scenár sa opakuje aj v prípade reštauračných služieb. Ak by sme prijali relatívne silný predpoklad, že zrýchlený rast tržieb medzi tretím a štvrtým štvrtkom v intervale druhého kvartilu až deviateho decilu je výsledkom vplyvu bločkovej lotérie, pozitívny vplyv na tržby v štvrtom štvrtroku by bol vo výške 3,9% tržieb v maloobchode a 5,2% tržieb v reštauračných službách.

Graf 4: Rast tržieb v maloobchode podľa veľkostných skupín podnikov (Y-o-Y, %)

Zdroj: TIPOS, FSSR, IFP

Graf 5: Rast tržieb reštaurácií podľa veľkostných skupín podnikov (Y-o-Y, %)

Zdroj: TIPOS, FSSR, IFP

Rast tržieb sa samozrejme nemusí v plnej miere prejavíť v zvýšenej daňovej povinnosti na DPH. Okrem samotných tržieb na výšku dane vplyva aj hodnota dane zaplatená na vstupe. Pri predpoklade stabilného podielu vlastnej daňovej povinnosti voči priznaným tržbám však môžeme odhadnúť pozitívny vplyv lotérie v štvrtom štvrtroku na vybranej skupine subjektov v celkovej výške 1,8 mil. eur. Na ročnej báze to predstavuje 7,1 mil. eur. Treba však vziať do úvahy, že takáto kvantifikácia založená zatiaľ len na jednom štvrtroku môže pozitívny vplyv nadhodnocovať, ale aj podhodnocovať. Pri porovnávaní medzi tretím a štvrtým štvrtkom sa predpokladá, že vplyv lotérie v treťom štvrtroku bol nulový, čo je konzervatívny predpoklad⁴. Ak by sme odhadovali potenciálny vplyv lotérie porovnaním medziročných rastov tržieb v štvrtom štvrtroku oproti druhému štvrtroku, pozitívny vplyv na ročnej báze by bol 8,2 mil. eur⁵.

Naša úvodná kvantifikácia berie do úvahy len pozitívny vplyv vyšších tržieb na DPH. Abstrahuje od ďalších možných pozitívnych vplyvov na verejné financie, napríklad prostredníctvom vyššej dane z príjmov fyzických aj právnických osôb, či vyššej hodnoty značky štátnej akciovej spoločnosti Tipos vďaka jej lepšej známosti a popularite.

² Údaje boli spracované tak, aby medziročný rast bol porovnávaný na rovnakej skupine platcov DPH. Do porovnania vstupujú iba podniky, ktoré vo všetkých kvartáloch rokov 2012 a 2013 deklarovali pozitívne tržby

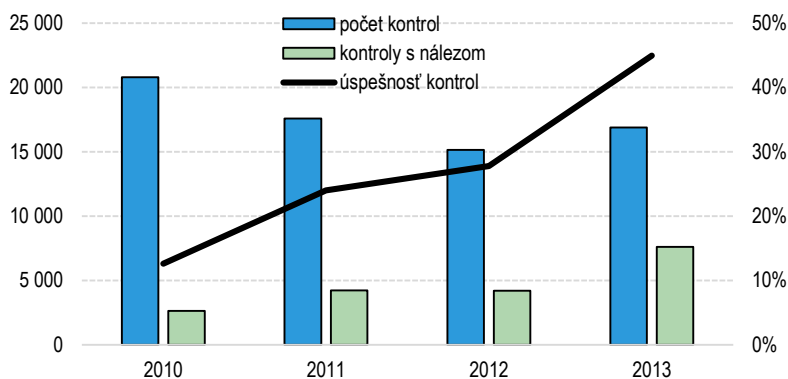
³ Podnikateľské subjekty v sektore maloobchodu a reštaurácií boli rozdelené do piatich skupín podľa veľkosti tržieb v roku 2012: prvý kvartil, druhý kvartil minus prvý kvartil, tretí kvartil minus druhý kvartil, deviaty decil minus tretí kvartil a desiaty decil

⁴ Lotéria začala fungovať už v septembri 2013.

⁵ Pokúsili sme sa na individuálnych údajoch odhadnúť aj regresný vzťah medzi počtom registrovaných bločkov a medziročnými rastami tržieb za jednotlivé kvartály a veľkostné skupiny podnikov. Priamy vzťah medzi počtom registrovaných bločkov a rastom tržieb podnikov na individuálnej úrovni sa však nepotvrdil. Skutočnosť, že neexistuje korelácia medzi počtom registrovaných bločkov a rastom tržieb podnikateľských subjektov na individuálnej báze však nemusí znamenať, že vplyv lotérie bol nulový. Alternatívnym vysvetlením môže byť, že podnikatelia nemajú informácie o tom, či a koľko bločkov zákazníci registrujú z ich prevádzky. Uvedomujú si len všeobecný nárast rizika prichytenia, a bez ohľadu na počet registrovaných bločkov priznávajú väčšiu časť tržieb, než predtým, v optimálnom prípade všetky

Od spustenia lotérie bola na finančnej správe zriadená e-mailová schránka⁶, kde majú zákazníci možnosť nahlasovať prípadné komplikácie pri registrácii pokladničných dokladov do lotérie. Hlásenia finančná správa eviduje, a slúžia ako podnety na kontrolnú činnosť v podozrivých prevádzkach. Rovnako validované sú aj prevádzky s viľaznými bločkami. Úspešnosť kontrolnej činnosti používania ERP medziročne výrazne vzrástla. Hoci finančná správa vykonala aj iné pozitívne kroky v tejto oblasti, pravdepodobne k nej prispelo aj znásobenie počtu podnetov od občanov vďaka bločkovej lotérii.

Graf 6: Úspešnosť kontrol ERP

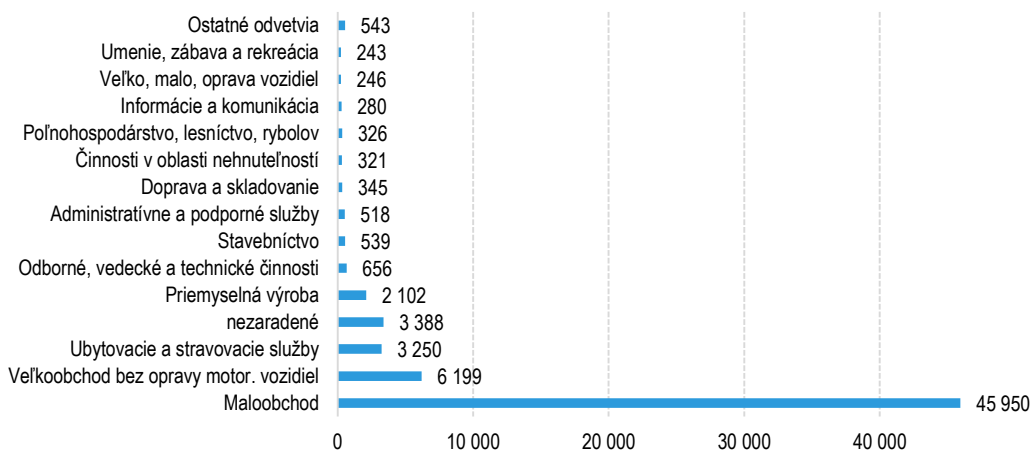

zdroj: FSSR, IFP

Najviac bločkov z maloobchodu a najaktívnejší hráči sú v Košickom kraji

Z celkového počtu 65 mil. registrovaných bločkov bolo najviac zo sektora maloobchodu⁷. Nasledujú veľkoobchod bez opravy motorových vozidiel a ubytovacie a stravovacie služby.⁸ Relatívne malý podiel, no v súlade s podielom ich tržieb voči ostatným sektorom, tvoria registrované bločky z reštauračných zariadení. Registrované bločky z ostatných odvetví, najmä z priemyslu, sú do veľkej miery tvorené nákupmi v podnikových predajniach.

Graf 7: Počet registrovaných bločkov podľa odvetví (tis.)

zdroj: TIPOS, IFP

Najviac registrovaných bločkov na obyvateľa je v Košickom kraji, priemerne na jedného hráča pripadá v zberovaní 42 registrovaných bločkov. Na druhej strane, najmenej ich je v Prešovskom kraji. Vzhľadom k tomu, že priemerná hodnota registrovaných bločkov je v jednotlivých krajoch

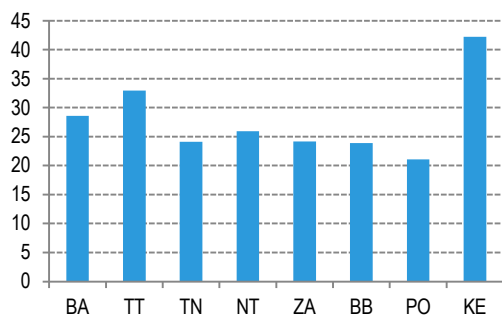
⁶ Na e-mailovej adrese: pokladnica@financnasprava.sk. Za prvých 6 mesiacov od spustenia mailovej schránky (od marca 2013), na ktorú môžu ľudia finančnej správe posilať svoje podnety, prišlo menej ako 300 (298) podnetov. Štartom bločkovej lotérie počet podnetov za ďalších 6 mesiacov presiahol hranicu 5 tisíc (5074).

⁷ Maloobchod bez opravy motorových vozidiel a motocyklov (NACE 47)

⁸ Veľkoobchod bez opravy motorových vozidiel (NACE 46), ubytovacie a stravovacie služby (NACE 55 – 56, hovoríme najmä o službách reštauračných zariadení, keďže ubytovacie zariadenia nevystavujú pokladničné doklady za pobyt)

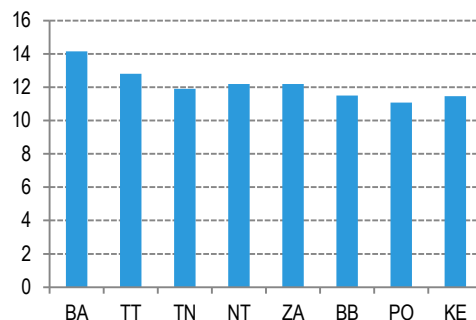
veľmi podobná, vedie Košický kraj aj v priemernej hodnote registrovaných bločkov na obyvateľa. Uvedené ukazovatele môžu byť do určitej miery ovplyvnené aj počtom a výkonom hráčov, ktorí registrujú v jednotlivých žrebovaniach viac bločkov a vo vyššej hodnote, ako sú predpokladané mesačné výdavky domácností v SR. Predpokladáme, že sú to najmä pracovníci v supermarketoch alebo ich príbuzní. Charakteristikám týchto hráčov venujeme Box 2.

Graf 8: Priemerný počet registrovaných bločkov na obyvateľa v krajoch

Zdroj: TIPOS, IFP

Graf 9: Priemerná hodnota registrovaného bločka (eur)

Zdroj: TIPOS, IFP

V súčasnej podobe je lotéria úspešným popularizačným nástrojom, ktorý masovo propaguje ostatné kroky účinne zvyšujúce úspešnosť výberu daní. Dokáže si však na seba aj robustne, viacnásobne zarobiť v podobe zvýšených príjmov na DPH, a vyvoláva ďalšie nekvantifikované benefity. Pri odhadovanom ročnom výnose okolo 7 až 8 mil. eur boli v roku 2013 vyplatené výhry vo výške 378 tis. eur a počiatkové náklady na spustenie, prevádzku a náklady na marketing v roku 2013 a čiastočne na rok 2014 vo výške 1,6 mil. eur. V roku 2014 sa očakáva, že na výhry v prvej, druhej a tretej šanci pôjde 1,26 mil. eur, na marketingovú podporu 426 tis. eur a ostatné náklady budú 50 tis. eur. Len na DPH si preto lotéria dokáže na seba zarobiť asi štvornásobne.

Po úvodnej, edukatívnej fáze by na základe predchádzajúcich skúseností jej ďalšej účinnosti pomohlo najmä:

- ponuka nových produktov, zvyšujúcich atraktivnosť registrácie bločkov z malých prevádzok v maloobchode a reštauráciách. Napríklad aj zvýšenie cien v druhej šanci (Box 2).
- veľká časť transakcií v sektore služieb je zaznamenaná mimo ERP a skôr na faktúru. Rozšírenie lotérie aj na faktúry konečným spotrebiteľom by mohlo zvýšiť pokrytie služieb práve v rizikových oblastiach, čelí však mnohým technickým problémom.
- účinnejšie a analyticky sofistikovanejšie využívanie množstva kvalitných dát o potenciálne chybných či podvodných pokladniach, ktoré generuje registrácia bločkov pri kontrolnej činnosti finančnej správy. Napríklad pri kontrolách registračných pokladní na mieste porovnať obsah fiškálnej pamäte so sumami a časmi z nej zaregistrovaných bločkov.
- efektívnejšie nastavenie systému kontrol podnetov od občanov a zjednotenie agendy kontrol ERP v rámci finančnej správy.

BOX 1. Skúsenosti s lotériou pokladničných blokov v ostatných krajinách sveta.

Nápad využiť bločkovú lotériu ako nástroj na znižovanie únikov na DPH nie je nový a už roky sa využíva vo viacerých krajinách. Napriek tomu zatiaľ neexistuje veľa analýz účinnosti tohto opatrenia.

Priekopníkom systému lotérií pokladničných blokov je Taiwan, kde bola lotéria zavedená už v roku 1951. Cieľom lotérie bolo motivovať spotrebiteľov, aby požadovali pokladničné bloky za nákup tovarov a služieb. Pokladničný doklad je súčasťou lotérie automaticky a nie je potrebná jeho registrácia. Každé dva mesiace sa žrebuje šesť osemmiestnych čísel. Na základe počtu zhodných čísel na bločku je vyplatená výhra vo výške od 200 až do 10 mil. NT\$ (viac ako 200-násobok priemernej mesačnej mzdy).

Na rozdiel od Taiwanu, na Malte sa spotrebiteľia lotérie nezúčastňujú automaticky. Na zadnú stranu bločku je potrebné vypísať meno, adresu, telefónne číslo a poslať ho úradu, ktorý zabezpečuje prevádzku lotérie. Žrebovanie sa koná raz za mesiac a vstupujú doň bločky vydané v predchádzajúcom mesiaci. Peňažné výhry sa počítajú na základe fixného násobku zaplatenej DPH, pričom minimálna výhra je 233 eur a maximálna výhra je 11 647 eur (takmer 10-násobok priemernej mesačnej mzdy). Lotéria na Malte funguje už viac ako 10 rokov, z dostupných údajov však nie je možné zistiť jej vplyv na výnos DPH⁹.

V Číne sa o lotérii pokladničných bločkov ako jednej z alternatívnych stratégií zníženia daňových únikov začalo diskutovať v roku 1989. Systém bol oficiálne zavedený v roku 1998 v provincii Hainan. Po počiatočnom úspechu sa systém ďalej rozšíril a v roku 2002 využívalo tento systém 12% daňových úradov, najmä v provinciách s vysokým počtom obyvateľov.¹⁰ V počiatkovej etape sa lotéria týkala len stravovacích zariadení, neskôr sa počet tovarov a služieb rozširoval. Pokladničný doklad, tzv. „fapiao“, je vytlačený špeciálnou registračnou pokladňou a zároveň slúži ako stierací žreb. Dajú sa vyhrať ceny v hodnote od 5 do 50 000 juanov (horná hranica predstavuje približne 14-násobok priemernej mesačnej mzdy). Podľa štúdie skúmajúcej kvantitatívny vplyv lotérie sa príjem z daní z predaja v tých mestských častiach, kde bol systém zavedený, zvýšil o 17%. Štúdia skúmala aj pomer medzi vládou vyplatenými cenami a zvýšeným príjmom z daní, ktorý sa pohybuje medzi 1:30 a 1:40 (30 mil. juanov na výhrach voči vyššiemu výnosu daní vo výške 900 mil. juanov).¹¹ Počiatkové náklady na zavedenie systému a nákup špeciálnych registračných pokladní štúdia neuvádza. Systém nefunguje bezchybne. Podľa dostupných zdrojov nie je výnimočné, že predajca ponúkne zľavu alebo produkt navyše, pokiaľ spotrebiteľ netrvá na vydaní bločku.

V Gruzínsku bločková lotéria začala prevádzku v roku 2012. Žrebovanie sa konalo každý deň a bolo možné vyhrať hotovosť od 4,5 eura do 22 600 eur (0,014 až 70 násobok priemernej mesačnej mzdy). Do žrebovania bol automaticky zaradený každý vydaný pokladničný doklad. Po siedmich mesiacoch bola lotéria zrušená, údajne (pre nás neveriteľne) kvôli nízkemu vplyvu na zlepšenie výberu daní¹².

Skúsenosti s bločkovými lotériami majú aj Thajsko, Filipíny, Malajzia, Portoriko a niektoré krajiny Južnej Ameriky. O metódach zavádzania lotérie pokladničných blokov do praxe v týchto krajinách a jej prínose pre výber daní nemáme podrobnejšie informácie.

V apríli 2014 bola spustená bločková lotéria v Portugalsku. Pre účasť v lotérii spotrebiteľ

⁹ <http://www.businesstoday.com.mt/2001/0718/top1.html>

¹⁰ Wan, J., (2006). The incentive to declare taxes and tax revenue: The lottery receipt experiment in China. *Discussion Paper 25*, OSIPP, Osaka University.

¹¹ Wan, J., (2010). The incentive to declare taxes and tax revenue: The lottery receipt experiment in china. *Review of Development Economics* 14 (3), 611–624.

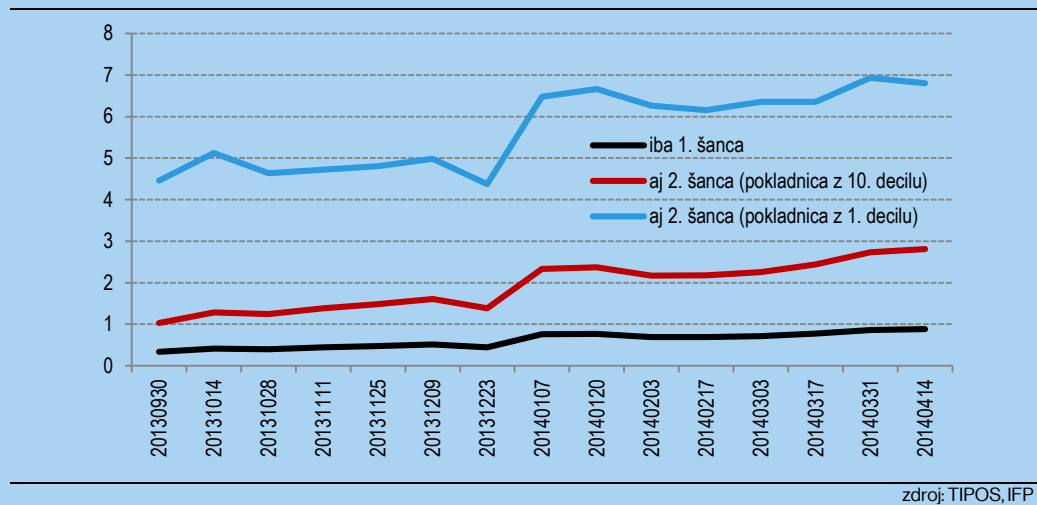
¹² <http://www.sbs.com.au/news/article/2013/08/27/slovakia-launches-receipt-lottery-fight-tax-evasion>

požiada daňový úrad o pridelenie identifikačného čísla. To slúži ako jedinečný identifikátor hráča, ktorým sa preukáže pri nákupe. Hodnota transakcie určuje počet žrebov zapojených do súťaže. Za každých 10 eur nákupu získava spotrebiteľ jeden žreb. Žrebovania prebiehajú každý týždeň s možnosťou vyhrať osobné auto.¹³ Zároveň sú dve mimoriadne polročné žrebovania, kde sú zapojené registrované žreby za predchádzajúci polrok. Zavedenie lotérie v súčasnosti zvažujú aj v Českej republike a Albánsku.

BOX 2. Profesionálni hráči, pravdepodobnosť výhry a ekvivalentná odmena hráčov

Zapojiť sa do bločkovej lotérie motivujú ľudí najmä potenciálne výhry v prvej a druhej šanci. Očakávaná výhra v losovaní prvej šance závisí len od počtu bločkov registrovaných do lotérie. Pravdepodobnosť výhry na jeden blok závisí od celkového počtu registrovaných tiketov v krajine. V prípade žrebovania iba v prvej šanci sa ekvivalentná "hodinová odmena"¹⁴ hráča pohybuje v rozmedzí 33 centov (prvé žrebovanie so 7 miliónmi bločkov) do 89 centov (prvé aprílové žrebovanie s 2,7 miliónmi bločkov). Očakávaná hodinová odmena hráča bola v prvom aprílovom žrebovaní oproti minimálnej mzde (približne 2,2 eur na hodinu) takmer 2,5-krát nižšia¹⁵. Nie je to prekvapivé – v súlade s literatúrou o lotériách vo všeobecnosti je to pravdepodobne dôsledok ľudskej tendencie nadhodnocovať veľmi malé pravdepodobnosti a emocionálnych benefitov hrania. Odmenu hráčov výrazne zvyšuje druhá šanca a najmä registrácia bločkov z pokladní v malých prevádzkach.

Graf 10: Ekvivalentná odmena hráčov v jednotlivých žrebovaniach (eur)

Očakávanú výhru výrazne zlepšuje žrebovanie druhej šance, v ktorom sa najprv vyberá jedna pokladnica v krajii a následne sa žrebuje jeden z bločkov registrovaných z tejto pokladnice. V tomto prípade sa pravdepodobnosť výhry mení podľa počtu pokladníc v krajii a počtu registrovaných bločkov z danej pokladnice. Tiketom z prevádzky s pokladnicou, z ktorej nikto iný bloček do lotérie neregistruje, môže hráč násobne zvýšiť pravdepodobnosť výhry. Záleží aj od počtu zúčastnených hráčov, no vhodným výberom pokladnice sa dá stredná hodnota výhry¹⁶ zvýšiť 216-násobne (apríl 2014). V prvom aprílovom žrebovaní bola stredná hodnota výhry pri registrácii jedinečného bločku z pokladnice na úrovni 58 centov, oproti 0,27 centu v prípade registrácie z pokladnice z desiateho decilu podľa počtu registrovaných bločkov. Šanca na výhru v druhej šanci sa preto násobne zvyšuje, pokiaľ hráč registruje najmä bločky

¹³ <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/30834f5a-919f-11e3-8fb3-00144feab7de.html#axzz2ywRjB8jW>

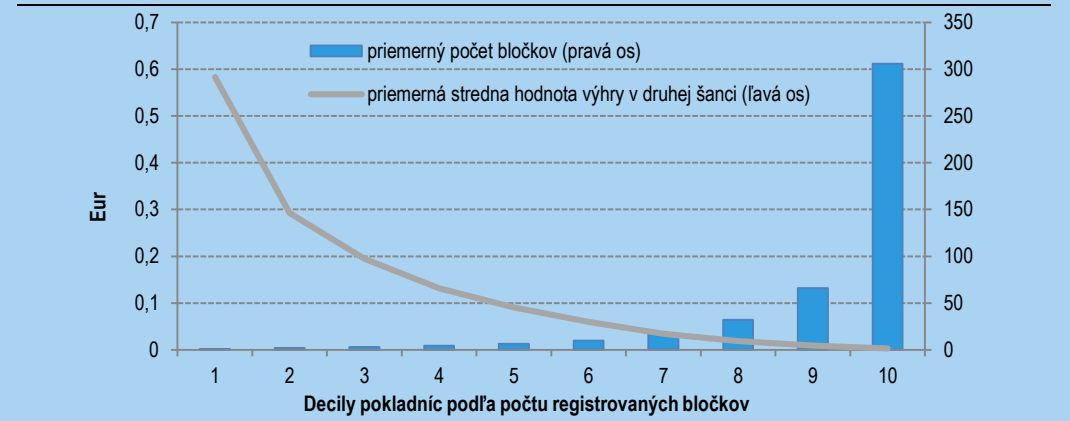
¹⁴ Pod hodinovou mzdou rozumieme očakávanú výhru vypočítanú na základe pravdepodobnosti výhry na jeden registrovaný pokladničný blok a predpokladu registrácie 120 bločkov za hodinu

¹⁵ Lotéria predstavuje behaviorálny nástroj. Keďže ľudia subjektívne výrazne nadhodnocujú malé pravdepodobnosti (aj desaťnásobne), je vnímaná ekvivalentná mzda významne vyššia.

¹⁶ Stredná hodnota výhry = suma možnej výhry * pravdepodobnosť výhry

z malých prevádzok, ktoré vydávajú menší počet bločkov. V nich je aj počet registrovaných bločkov nižší.

Graf 11: Stredná hodnota výhry v druhej šanci podľa počtu bločkov na jednu pokladnicu (prvé aprílové žrebovanie)

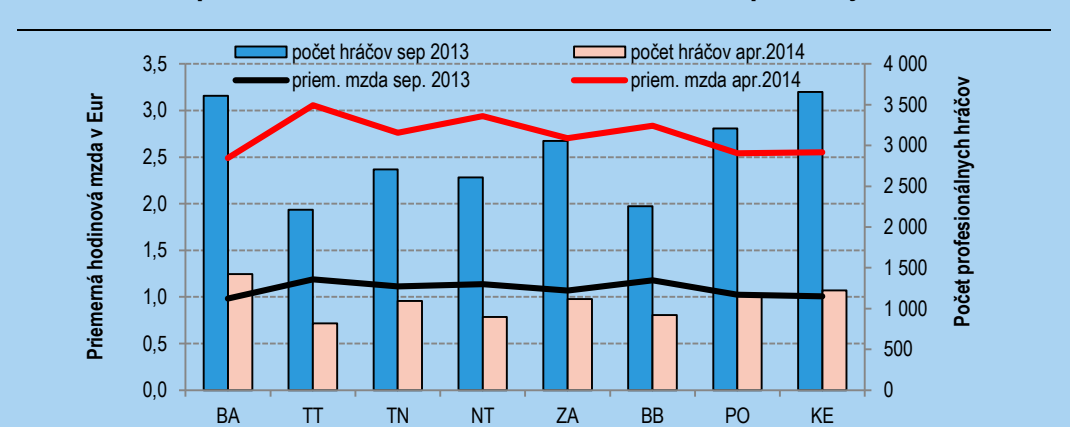

zdroj: TIPOS, IFP

Nezanedbateľný počet hráčov registruje množstvo pokladničných dokladov, ktoré prekračuje priemernú mesačnú spotrebu domácností. Ide najmä o hráčov, ktorí zaregistrovali 50 a viac tiketov do jedného žrebovania. Pri priemernej hodnote bločku 11,3 eur a dvoch žrebovaniach mesačne by hráč musel mesačne minúť v maloobchode a službách 1 130 eur, čo je pre väčšinu domácností na Slovensku príliš vysoký výdavok. Registrujú teda nielen bločky z vlastnej spotreby¹⁷. Počet takýchto hráčov klesol z 23 tisíc v septembri 2013 na 8,6 tisíc v apríli 2014.

Títo hráči sa pokúšajú prostredníctvom „zberu“ bločkov z iných zdrojov než svojho osobného nákupu vyhrať takpovediac profesionálne. Ak predpokladáme, že registrácia bločku do lotérie trvá pol minúty, hráč je schopný za hodinu práce zaregistrovať 120 bločkov. Existujú hráči, ktorí potom venovali účasti na bločkovej lotérii polhodinu, a viac, na jedno žrebovanie. Pre zaujímavosť, 51 hráčov zaregistrovalo v ostatnom žrebovaní viac ako tisíc bločkov. Len samotnou registráciou strávili viac ako 8 hodín na žrebovanie.

Graf 12: Počet a priemerná mzda hráčov s viac ako 50-timi bločkami podľa krajov

zdroj: TIPOS, IFP

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

¹⁷ Platí pri predpoklade, že priemerná hodnota registrovaného bločku je 12 eur. V prípade, že hráči registrujú bločky s nižšou hodnotou, počet registrovaných bločkov musí byť samozrejme vyšší.